

בית נאמן

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עזריאל ב"ב.

בשעה 20:00

יום שלישי ב' בכסלו התשע"א

נושאי השיעור:

ניתן לשמוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה. או בליקו בית נאמן: 079-9270505

ביאורים ונפלאים בפסוקי פרשת השבוע פרשת ויצא

"כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך"

א. ¹ בפרשה כתוב (בראשית כ"ח ט"ז) **"כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך"**. איך פירוש הפסוק? **לא אעזוב אותך עד שאעשה מה שדברתי לך, ואחר כך אעזוב אותך?** יתכן כדבר הזה? הקב"ה אומר: אני עושה לך מה שאני התחייבתי כביכול, וזהו. אחר כך שלום וגמרונו? אז יש פירוש מאד יפה, מובא בספר סיפורי חסידים (סיפור מס' 68). על פי מעשה שהיה בחסיד אחד שהיה עני, והוא צריך לחתן את הבת שלו. הלך לאדמו"ר ואמר לו: אין לי כסף². אמר לו הרב: תקנה את כרטיס ההגרלה הראשון שיבוא לידך, ובעזרת ה' תזכה בפרס הגדול. אז הוא קנה את הכרטיס, והלך לן באיזה בית מלון, עד שיגיע זמן ההגרלה זה לוקח זמן. והיה שם איזה שר אחד גוי. השר הזה חלם שאמר לו: תשמע, יש כאן יהודי בבית מלון הזה שיש לו כרטיס הגרלה, והוא יזכה בפרס הכי גדול. לך תיקח אותו ממנו. קם באמצע שנתו מבוהל. אמר למשרתים שלו: תחפשו לי כאן איזה יהודי. חיפשו בכל השמות, ומצאו יהודי אחד. העירו אותו בחצות הלילה ואמרו לו: בוא הנה, השר קורא לך. הגיע אליו ואמר לו: מה קרה? אמר לו השר: אתה יש לך כרטיס הגרלה, תן לי אותו ואני אתן לך תמורתו כרטיס אחר, גם אני יש לי כרטיס. אמר לו היהודי: מה פתאום? מאיפה אתה יודע שיש לי כרטיס בכלל? אמר לו: ככה אמרו לי בחלום. יש לך? תביא! אמר לו: לא, אני לא רוצה להביא. יש לי הבטחה מרבו שהכרטיס שלו הכי טוב. אמר לו: אתה לא מביא? אני אתן לך מאה רובל! לא הסכים. מאתיים רובל, חמש מאות רובל, והוא לא רוצה. אלף רובל, והוא לא הסכים. אמר לו השר: עקשן שכמוך, אלף רובל על הכרטיס ואתה לא רוצה? מספיק. **לקח ממנו את הכרטיס שלו בכח, זרק לו הכרטיס שלו, ונתן לו אלף רובל.** "אורך אפים ורב חסד" (שמות ל"ד ו'), אורך ראשי תיבות אלף רובל כרטיס... גם כרטיס וגם אלף רובל. מה יעשה מסכן?! הלך. בסופו של דבר איזה כרטיס הרויח? הכרטיס של השר שנתן אותו ליהודי... אז הוא הרויח מליון רובל, ועוד אלף רובל בתחילה "בקשיש". הלך לרבו ואמר לו: מה זה? אמרת לי שכרטיס שלי יזכה, פתאום הוחלף והוא זכה? אמר לו: תשמע, עד הזכיה בכרטיס אתה נמצא בדוחק, אתה לא יכול לקנות שום דבר עד שתרויח בכרטיס! אז אני התפללתי שתקבל בינתיים על החשבון אלף רובל, וגם הרויח הגדול בשבילך... אמר לו: זה פירוש הפסוק **"כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך"**. אני לא אעזוב אותך בינתיים, עד שיגיע הזמן לעשות לך. **אלא גם עכשיו אני אתן לך משהו, אתן לך בינתיים סכום קטן.** ואחר כך: "אשר דברתי" כהנה וכהנה. זה מעשה שהיה בספורי חסידים (היהודי הרויח משני צדדים. ברכה כוז, ולבוא בחלום למקום כזה זה לא פשוט), והאדמו"ר פירש על פיו את הפסוק הזה.

"אכן יש ה' במקום הזה"

ב. **"ויקץ יעקב משנתו, ויאמר אכן יש ה' במקום הזה"** (שם פסוק ט"ז). אמר חשבתי שזה מקום כמו כל המקומות, "אנכי לא ידעתי". ישנתו פה, וכאן יש את ה'. מה הכוונה כאן יש ה'? וכי במקומות אחרים הוא לא נמצא ח"? בכל מקום הוא נמצא! "מלא כל הארץ כבודו" (ישעיהו ו', ג). אלא הרב יביע אומר (שיהיה בריא) כותב (בחלק ה' חיו"ד סי' כ"ו) **שיש מקום שבו גילוי השכינה הרבה יותר חזק.** כמו למשל מה שאמרנו (סנהדרין דף ט"ל ע"א)

1. שיעור זה נמסר ע"י מרן רבנו שליט"א בין מנחה לערבית בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח". ביום שלישי ב' בכסלו התשע"א. **שיעור זה לא הוגה ע"י מרן רבנו שליט"א.**
2. אתם יודעים שעל הבת דורשים הרבה כסף. אפילו היום אחרי כל התיקונים שעשו, אבי החתן משלם 25,000 דולר, ואבי הכלה 40,000 דולר. למה? ככה. הכלה צריכה לשלם יותר.

"כל בי עשרה שכינתא שריא". ואם אין עשרה אין שכינתא? יש שכינתא. אבל הגילוי פחות. כמו שיש מקום שהשמש זורח בחזקה, ויש מקום שהשמש מכוסה בעננים. כאן זה מקום שכינה, זה המקום של בית המקדש.

"וירא ויאמר מה נורא המקום הזה"

ג. **"וירא ויאמר מה נורא המקום הזה"**, מפחיד אותי, "מה נורא המקום הזה". התרגום לא אמר "מה **דחיל** אתרא הדין" - "נורא" התרגום שלה "דחיל" - מפחיד. אלא התרגום מתרגם "מה **דחילו** אתרא הדין" - כמה יראה יש במקום הזה. למה? יש גמ' ביבמות (דף ו' ע"ב) שאומרת: **לא מן המקדש אתה מתיירא, אלא ממי שצוה על המקדש.** אסור לעשות מהמקדש חס ושלוש עבודה זרה. לא, המקדש זה מקום קדוש בגלל השכינה. אם השכינה הסתלקה משם, זה אבן ככל האבנים, כותל כמו כל הכתלים. וזו מחלוקת הרמב"ם והראב"ד. הראב"ד אומר (סוף פ"ו מהלכות בית הבחירה) שאין כבר שכינה ששורה בהר הבית. אין שם שום דבר, אולי יש משהו קטן, איסור מדרבנן. אבל הרמב"ם (שם) אומר שזה כרת, השכינה שורה שם על אפס ועל חמתם [של בני ישמעאל], **"על זה היה דוה לבנו על אלה חשכו עינינו על הר ציון ששמים שועלים הלכו בו"** - **"אתה ה' לעולם תשב"** (איכה ה', ז'-ט). על המקום הזה השמים שיש בו "שועלים קטנים מחבלים כרמים" (שיר השירים ב', ט"ו), מה זה **שועלים**? אותיות **וישמעל** - ישמעאל מהלכים בו. במקום הזה שנכנס כהן גדול ביום כיפור פחות מחמש דקות בשביל להתפלל על יד אבן השתייה, אתם יודעים מה יש בו היום? ערבים משחקים כדורגל! אבל אפילו הכי - **"אתה ה' לעולם תשב** - אתה נמצא כאן - **כסאך לדור ודור. למה לצנח תשכחנו?** למה תעזוב אותנו? אנתנו כל הזמן בחוץ והם נמצאים בפנים. תחליף אותם! תוציא אותם! תוציא את השפחה ואנחנו ניכנס פנימה.

"וישים אותה מצבה"

ד. **"וישים יעקב בבקר ויקח את האבן"**. (שם פסוק י"ח). אמר, האבן הזאת היא כבר קדושה. ובפרט לפי דברי חכמים (חולין דף צ"א ע"ב) שהיו כמה אבנים והתחברו כולם ביחד. **שם "אותה מצבה, ויצוק שמן על ראשה"** - עשה אותה כמו מזבח. וקרא למקום הזה בית א-ל-**"ואולם לוז שם העיר לראשונה"** (שם פסוק ט"ו). וחכמים הסבירו (בבראשית רבה פס"ט אות ו') איך זה יכול להיות ביחד, זה בית א-ל זה ירושלים.

"ולא תקים לך מצבה אשר שגא ה' אלקיך"

- ה. ולמה כתוב "ולא תקים לך מצבה אשר שגא ה' אלקיך" (דברים ט"ז, כ"ב), הנה יעקב אבינו עשה? אז רש"י והמדרש (בספרי פיסקא קמ"ו) אמרו: "אשר שגא" בתחילה אהב אותה, אבל כשאמונות העולם למדו מאתנו זה נהיה שגאו. כל דבר הם מחקים אותנו. שימו לב, עד היום הנוצרים והישמעאלים מחקים אותנו, ניסו לעשות ולא הלך. מה הם מחקים אותנו? הנוצרים ראו שמשא רבנו אחרי שנולדו לו שני ילדים, בגיל שמונים, אחרי מתן תורה נאמר לו: "שובו לכם לאהליכם. ואתה פה עמוד עמד" (דברים ה', כ"ז-כ"ח). אתה תעזוב את האשה, פירש מן האשה. אמרו: אה, שמע מינה שהקב"ה רוצה שיפרשו מן האשה. מה הם עשו? עשו להם כנסיות שהכומר להבדיל אלף אלפי הבדלות לא לוקח אשה. כל יום ילדים ערבים משחקים שם כדורגל! ככה התברר. ישנו חכם אחד שבקי בכל המקומות האלה, שמו **רבי זלמן קורן**, והמרפסת שלו מסתכלת מול המקום הזה. אמר: כאן אבן השתייה וכאן משחקים, "שועלים הלכו בו".

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה העומדים [בין באויר] בין בים ובין בבישה המקום ירחם עליהם ויציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה השתא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן. ובכללם לכל חיילי ישראל היקרים המוסרים נפשם חזק ונתחזק בעד עימנו ובעד ערי אלקינו.

עיצוב גרפי: 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
16:01	17:15	17:54
16:17	17:16	17:50
16:05	17:14	17:48
16:19	17:17	17:52

"ויגדל האיש, וילך הלוך וגדל, עד כי גדל מאד"

יט. נסיים בדבר שכתוב בפרשה. לפני שנים רבות שמעתי ממרן הרב עובדיה ע"ה בזמן שהיה מוסר שיעורים בליון על הפסוק (בראשית כ"ג י"ג): "ויגדל האיש, וילך הלוך וגדל, עד כי גדל מאד". והרב שאל: כמה גדול יש כאן? "ויגדל", "הלוך וגדל", "גדל מאד", מאי כולי האי? למה כל כך גדול יש כאן? ואני זוכר שהרב אמר כך, שאם אדם מתעשר פתאום בבת אחת. נגיד הוא מרויח במפעל הפיס, אנשים יאכלו אותו בעין הרע שלהם, קודם היה תפרן "כמוני כמוך" (מלכים א' כ"ב ד'), אדם פשוט, ופתאום נהיה מליונר ועשיר מופלג?! כך הוא נהיה שיחה בפי הבריות. כולם מדברים עליו והעין הרע תגמור עליו¹¹. לכן הקב"ה לא רצה שיצחק אבינו יתעשר בבת אחת, כי אז יאכלו אותו בעין הרע שלהם, מה הוא עשה? לאט לאט, בתחילה "ויגדל האיש" התחיל לגדול, אחר כך "וילך הלוך וגדל", אחר כך "עד כי גדל מאד". וככה אנשים כבר מתגלים, כי זה לא קרה בבת אחת, ולכן הוא כבר לא נהיה שיחה בפי הבריות. זה כבר מובן וידוע שיצחק אבינו עשיר. זה לא תמוה. כך ה' עשה כדי להציל את יצחק אבינו מעין הרע.

"טוב זבל פרדותיו של יצחק, יותר מכספו של אבימלך"

כ. ורש"י מביא שם (זה כבר מובא במדרש בראשית רבה פרשה ס"ד אות ז') שהיו הבריות אומרות, "טוב זבל פרדותיו של יצחק אבינו, יותר מכספו וזהבו של אבימלך". מה הכוונה? מה כל כך מיוחד בזבל פרדותיו של יצחק אבינו שזה שווה יותר מכסף וזהב? נכון שיצחק אבינו היה עשיר, אבל מה זה שייך? לזה יש זהב, ולזה יש זבל של פרדות, היתכן שהזבל של הפרדות יותר טוב מהזהב? איך ובמה זה יותר טוב? רש"י לא הסביר. אבל מרן ראש הישיבה הביא את זה בחומש "בית נאמן" (שם, וכתב שזה כבר כתוב ברא"ם - רבי אליהו מזרחי - על התורה) שאומר שהכוונה היא שכאשר אנשים היו רואים את ההצלחה של יצחק אבינו, שהקב"ה עוזר לו ומצליח דרכו בכל מה שהוא עושה - "ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים, ויברכהו ה'" (בראשית כ"ג, י"ב), הכל היה מבורך אצלו עד שאמרו לו "לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד" (שם פס' ט"ז), לא יכלו להיות אתו. ומכיון שראו שיש לו ברכה כל כך גדולה, אמרו בודאי נרויח על ידי הזבל של הפרדות שלו יותר מכספו וזהבו של אבימלך. מה נרויח? מה עושים בזבל? מזבלים את השדות, וכאשר יזרעו בשדות שזבלו אותן בזבל של פרדות יצחק אבינו, יש לו כל כך ברכה שיבוא מזה ברכה יותר מכספו וזהבו של אבימלך.

ג' בארות המים כנגד ג' בתי המקדש

כא. אחר כך בהמשך כתוב, שעבדי יצחק חפרו בארות מים, ולבאר הראשונה קראו "עשק" (שם פסוק כ'), ולשניה "שטנה" (שם פסוק כ"א), ולשלישית "רחובות" (שם פסוק כ"ב). התורה מאריכה בספירה של הבארות, וזה קצת מפליא. שהרי אנחנו יודעים שהתורה לא מאריכה בכל דבר, ואם התורה כל כך האריכה כאן, זה אומר שיש כאן משהו חשוב, מה כל כך חשוב בבארות מים? חפרו בארות והיו מריבות, למה התורה מספרת ומאריכה כל כך? הרמב"ן (בפסוק כ') עמד על השאלה הזאת, וכתב שהאריכות של התורה מראה שיש כאן דבר נסתר. ולכן הוא מפרש ששלושת הבארות שחפרו עבדי יצחק אבינו, הן רומזות לשלושת בתי המקדש¹¹. פעם שמעתי שעשו סטטיסטיקה שאלו שמרוויחים במפעל הפיס בלוטו ובכל הדברים האלה, רובם אחר כך לא מצליחים, נהיה להם בעיות, אחד מתגרש אחד נופל וכדו'. הרבה בעיות נהיות להם. למה? מחמת שזה מגיע בבת אחת וכולם מדברים, וזה לא טוב.

שהיו לעם ישראל. הבית הראשון זה כנגד הבאר הראשון שקראו לה "עשק כי התעסקו עמו", וכך היה בבית ראשון, שהיה מריבות עד שנחרב בעוונות. והבאר השניה קראו לה "שטנה", וזה כנגד בית המקדש השני, שבבית המקדש השני יש לנו פסוק שרומז לשם "שטנה" בספר עזרא: "ובמלכות אחשוורוש בתחילת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלים" (עזרא ד', ו'), הגויים הצרים סביב ירושלים כתבו שטנה שלא יבנו, לעכב את בנין בית שני, ולכן הבאר השני רומז לבית המקדש השני שנאמר בו לשון "שטנה". והבאר השלישית זה רומז לבית המקדש השלישי, ועליה נאמר "ויקרא שמה רחובות" שלעתיד לבוא בבית המקדש השלישי כבר לא תהיינה מריבות, ולא יהיה עשק, ולא תהיה שטנה, "כי הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ" זה בית שלישי.

תורה, ארץ ישראל ועולם הבא

כב. וראיתי שהגר"א ע"ה הסביר את ענין שלושת הבארות על פי דרכו של הרמב"ן אבל קצת שונה. הוא תורה, ארץ ישראל ועולם הבא אמר שיש שלוש מתנות שה' נתן לעם ישראל, ככה אומרת הגמ' במסכת ברכות (דף ה' ע"א): "שלוש מתנות הקב"ה נתן לעם ישראל, ושלושתן באים על ידי יסורין. מה הן שלושת המתנות? דבר ראשון זו תורה - הגמרא מביאה ראייה לזה מהפסוק: "אשרי הגבר אשר תיסרנו י-ה ומתורתך תלמדנו" (תהלים צ"ד, ב'). אשרי הגבר שלומד תורה, אף על פי שיש לו יסורים. ובכלל זה אדם צריך לעמוד על התורה, להתאמץ ולנדד שינה מעיניו, למעט בתענוגי העולם הזה, להמית עצמו באהלה של תורה, אלו יסורין של תורה. השני, זו ארץ ישראל, שגם היא נקנית על ידי יסורין, ולמדו את זה מהפסוק: "כי כאשר ייסר איש את בנו, ה' אלוקיך מיסרך" (דברים ח', ה'), ושם כתוב "כי ה' אלוקיך מביאך אל ארץ טובה" (שם פסוק ז'), א"כ ארץ ישראל נקנית ביסורין, ואנחנו רואים את זה בעינינו. כל הזמן יש כאן צרות ומלחמות עם האויבים, עד שנזכה לגאולה השלמה בעזרת ה' בקרוב. והדבר השלישי זה עולם הבא, שגם הוא נקנה על ידי יסורין, שנאמר: "כי נר מצוה ותורה אור, ודרך חיים תוכחות מוסר" (משלי ו', כ"ג), ואומר הגר"א שלוש הבארות רומזים לשלושת המתנות האלה. הבאר הראשון זה "עשק", זה רומז לעסק התורה, להתעסק בתורה בקושיות ותירוצים ומשא ומתן. זו הבאר הראשונה. (וכל המתנות האלה זה כמו הבארות שצריך לחפור אותן ולהתאמץ עליהם כדי לקבל אותן). והבאר השניה "שטנה" רומזת לארץ ישראל שיש עליה משטנים כמו שאמרנו, "כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלים". והבאר השלישית זה כנגד העולם הבא "ויקרא שמה רחובות" כי בעולם הבא אין שום בעיות "אין פרץ ואין יוצאת" (תהלים קמ"ד, י"ד), הכל שם בשלום ונחת. יהי רצון שנזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו, שנשמע קול שופרו של משיח צדקנו במהרה בימינו. אמן כן יהי רצון.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה גדולים וקטנים, וירפא רפואה שלמה את מורנו ורובנו מרן ראש הישיבה בכלל כל חולי עמו ישראל, וירפא את כל הפצועים, וימלא כל משאלות לבכם לטובה, בין אלה שנמצאים כאן, בין אלה ששומעים אותנו ברדיו, ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה ולברכה, ונזכה לגאולה שלמה ולישועה, במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון.

כי תצא למלחמה

מאת הרה"ג רבי רז צבי הרשפינוס שליט"א

שאלה: חברים בכיתת כוננות בישוב דתי הנמצא תחת איום טילים. האם מותר להם לקיים "מניין מרפסות" כמו שהיה בזמן מגפת קורונה. ואיך הכי נכון לנהוג ע"פ ההלכה?
תשובה: א. מי שנמצא במקום סכנה פטור מתפילה ומניין, כמ"ש (ויקרא י"ח, ה'): "ותי בקהם".
ב. אזרחים או חיילים שנמצאים במקומות המועדים לפורענות כמו במרחבים העומדים תחת איום טילים או ירי מחבלים ימ"ש, או כאשר הם לא יכולים לצאת מחוץ למבנים או עמדות שמירה, וקל וחומר חיילים הנמצאים במצבי דחק כמו פעילות מבצעית ובגלל ביטחונם אינם יכולים לעמוד בקבוצה מאוחדת כדי לקיים תפילה במניין, מותר להם לקיים מניינים דרך חלונות או מרפסות או מניין מרוחק, כי בשעת הדחק אין חיוב שיעמדו יחד בתוך חדר אחד או במקום אחד, והעיקר שכל אחד מהם ירא פני 9 חבריו נוספים.

דיון הלכתי ומקורות.

- אמירת דברים שבקדושה חמורה (כגון קדיש, ברכה, קדושה, קריאת ס"ת) מחייב מניין עשרה מתפללים כשרים (יהודי ע"פ האם, מעל גיל ג' שנה ויום), שהרי אין השכינה שורה אלא בעשרה כשרים (מגילה כג ע"ב).
 - וכדי שאותה קבוצה של עשרה אנשים תחשב למניין, הם חייבים להיות מאוחדים באותו מקום, ולפיכך כאשר כל אחד יושב במקום אחר זה בוודאי לא נחשב למניין של עשרה (בית יוסף אר"ח נה יג).
- ועוד מובא שם בשם רב האי גאון, שהמתפלל מאחורי בית כנסת ופתוח לפניו חלון לעבר

המתפללים שבתוך בית הכנסת שהוא מצטרף עמהם למניין, ואפילו שהחלון גבוה כמה קומות. וכך נפסק גם בשלחן ערוך (שם סעיף יד). והעירו האחרונים על פסק זה מסעיף יג שהרי העומד מחוץ לפתח בית הכנסת לא מצטרף למניין, ויתרצו בזה כמה תירוצים:

דווקא מחוץ לפתח לא מועיל, שכיון שבקלות יכול להיכנס, לכן לא מצטרף.

שם מדובר שהציבור אינם רואים אותו.

לגבי העומד בצד החלון, מדובר שמכניס ראשו דרך החלון.

ויוצא מכאן, שלשני התירוצים הראשונים אין צורך דווקא שיעמדו כולם ביחד, אלא העיקר ירא זה את זה. ולפי התירוץ השלישי צריך שדווקא יעמדו כולם בצוותא בחדר אחד. ונחלקו הפוסקים לגבי איזה מהתירוצים הוא העיקרי להלכה.

3. ויש עוד שרצו לדמות דין זה לדין זימון (כמו שבמבואר בס' קצה) שאם רואים זה את זה מצטרפים בכל עניין (מג"א סק"ד, פ"ח אות יג, מהריק"ש בהגהותיו, ועיין בכה"ח סקע"ה). וכתב המשנה ברורה (סק"ד) שמכיון שיש דעות לכאן ולכאן, לכן במקום הדחק יש להקל. וכן העירו עוד האחרונים (החיד"א במחזיק ברכה אר"ח סי' נה סעיף יא, שו"ת איש מצליח ח"א סי' יג, שו"ת שלמת חיים סי' נא) שהעיקר להלכה להקל במקום הדחק, שהרי לדעת פוסקים רבים מצטרפים, וגם לחולקים קרוב לוודאי שיקלו במקום הדחק, וזה אף שיש כלל בדינו שבספק צירוף למניין מחמירים, כמ"ש החקרי לב (חא"ח סי' כז) כאן יש צד גדול להקל, ואכמ"ל.

4. וכן ראינו למרן החיד"א (מחזיק ברכה שם) שנשאל גם באותה שאלה בפר"ז שפרצה שם מגפה מסוכנת והניחו את החולים בבידוד כל אחד בבית אחר, והתיר להם שיקיימו מניינים שם ע"י שכל אחד יעמוד בכניסה לביתו ובכך שרואים זה את זה יצטרפו למניין, שזאת שעת הדחק, וכנ"ל. וכן הורה מרן ראש הישיבה בעלון בית נאמן (מס' 206).

מתוך שיחותיו ודרשותיו של מורנו ראש המוסדות הגאון הגדול רבי חננאל כהן שליט"א
ראש ישיבת 'לבנימין אמר' ברכיה
 ערך הרב הגר' יוסף חיים נחום הלוי שליט"א

קדשת בית הכנסת

(מתוך הספר החדש "שמחת התורה" על חומש בראשית)

וייךרא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים (בראשית כ"ח, י"ז).

הר המוריה - בית מקדש - בית כנסת

בנסיון העקדה, אברהם אבינו ויצחק אבינו קדשו את הר המוריה, ובעקבות כך, כאשר הגיע יעקב לשם הרגיש קדשה גדולה במקום, ומיד אמר: "מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים". אמנם עדין בית המקדש לא היה שם, אך בכל זאת יעקב אבינו קבל חיל ורעדה מכיון שנעשתה במקום מצוה גדולה. ואם כך פחד יעקב בזמנו, כל שכן אחרי שנבנה בית המקדש במקום הזה, כמה קדשה היתה שם. וגם אחרי שחרב הבית, הקדשה נשארה באותו מקום.

היום בתי המקדשות שלנו, הם בתי הכנסיות. כמה צריך להזהר לקדש את בית הכנסת שנקרא "בית אלקים". מיום שחרב בית המקדש, הקדוש ברוך הוא משרה שכנתו בבתי כנסיות, ולכן בית כנסת נקרא "מקדש מעט". אמרו רבותינו (ברכות דף י"א) אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת. על פי זה למדו הפוסקים (ש"ע או"ח סי' צ"ט), שגם אם אין לאדם אפשרות להתפלל במנין, אם הוא אדם נריא ויכול לצאת מהבית ראוי שילך להתפלל בבית הכנסת אפילו ביחיד, כיון שבבית הכנסת תפלתו של אדם נשמעת.

נטילת ידיים שהקמה בית כנסת

בעיר רמת גן ישנו בית כנסת שהייתי מתפלל שם בשבת ומוסר שם שיעור בחל ובשבת, ובית הכנסת נמצא בקומה השמינית של מגדל רב קומות שנקרא "מגדל אביב". פעם הגיע לשם נכדו של הגאון הצדיק **בבא סאלי** ע"ה שהתארח במלון סמוך, וספר ספור מהדים. לפני שנים רבות, הוא נסע עם סבו באזור המרכז והגיע זמן מנוחה. בבא סאלי רצה להתפלל במקום מסוים, ונטל שם נטילת ידיים קדם תפלת מנוחה. התפללנו לשמע, אבל באותו מקום נבנה הרבה שנים לאחר מכן בית הכנסת שעליו אנחנו מדברים! בדרך הטבע זה לא נורמלי, מה עושה בית כנסת במגדל בלב רמת גן? אבל מי יודע אם לא אותה נטילת ידיים של בבא סאלי השרתה קדשה במקום. ברוך ה' יש שם בית כנסת פעיל עם תפלות ושיעורי תורה בחל ובשבת.

צריכים להזהר שלא לדבר בבית הכנסת. בתפלה ודיא אסור לדבר, אבל גם שלא בזמן התפלה אסור לדבר. מי שמדבר בבית הכנסת הוא כמזלזל בשכינה! אם השכינה נמצאת כן אפשר לדבר?! מי שמכבד את הבית של ה', ה' מכבד את הבית שלו, ומקבל ישוב טוב ובית טוב.

לא לדרך על המלך

על שטרות הקסף בערב הסעודית, יש תמונה של המלך שם. פעם הלך שם יהודי עם חבילת שטרות, ולפתע עף מידיו שטר אחד. הוא החל לרוץ אחר השטר, לאחר כמה שניות נפל השטר לרצפה, ומיד הניח הרוזף גילו את רגלו כדי שלא ימשיך לעוף. לאחר כמה שניות פתאום הרגיש ד' כבדה אוחות בכתפו. הביט לאחוריו, ולא פחות ולא יותר - עומד שם שטר ורושם לו דו"ח.

שאל האיש: "מה עשיתי?". עונה השוטר: "אתה לא מתבייש?! אתה דורך על פרצומו של המלך, ועוד מתמם ושואל מה עשיתי?!"

אם זה בפני מלך בשר ודם, קל וחומר אדם שנגס לבית הכנסת ועומד מול הקדוש ברוך הוא, כמה צריך להזהר. "מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים

וזה שער השמים", כשאדם יודע שביית ה' הוא שער השמים ובו מתקבלות התפלות, אז הוא ירא יראת רוממות ה'. מי שירא מבית הכנסת, זוכה שהתפלות שלו עולות הישר לשמים.

מקר או לא?

סבי מרן רבי רחמים חי חיותא הפנה זצ"ל, כתב בספרו מנחת ערב משל על זה. מספרים על מלך אחד שגזר על כל בני מדינתו לתלות את התמונה שלו בכל בניני הממשלה, בתי הממשט ובכל מוסדות המדינה. יום אחד לבש המלך בגדים פשוטים כדי שלא יכירו בו שהוא המלך, ויצא לסייר בערים לראות אם מקימים את הפקדה שלו. והנה הגיע לעיר אחת, הלך מיד לבית מושל העיר, ושאל אותו איפה יש בית מלון בסביבה. שמע המושל את הבקשה שלו, והתחיל לצעק עליו: "לך מכאן! תחפש מישהו אחר שיראה לך, אני לא מודיעיך!"

המלך בלבוש האזרחי סובב את פניו, ופנה לחפש מישהו אחר שיסביר לו. לאחר כמה דקות, מצא יהודי אחד, שאל אותו היכן יש מקום לנחם מהדרך, וענה לו היהודי: "למה תלך לבית מלון? הנה ביתי מוכן ומזמן לארח אותך בכל הכבוד הראוי". שמח המלך לאורח בכל הכבוד והקדר באמרו: "אני מודה לבורא עולם שזכה אותי לארח בביתך את אדוני המלך!". התפלא המלך הנסתר ושאל את היהודי: "מה אמרת?! על איזה מלך אתה מדבר?". ענה היהודי: "כבוד המלך, אתה לא צריך עוד להסתתר, אני כבר הבנתי שאדוני המלך הוא ולא אחר עומד לפני". חיך המלך ושאל: "איך ידעת שאכן אני המלך. הרי לבשתי כבוד מפורטי העם?". ענה היהודי: "ברור שאששים לב, הנה, תראה את תמונתו הנכבדה של המלך תלויה על הקיר, כל יום אני רואה אותה והיא חוקקת לי בלב, ואין אוכל לשכח את דמות דיוקנו של אדוני המלך?".

ממושל למושל

מיד שלח המלך להביא אליו את מושל העיר, וכאשר ראה מושל העיר את המלך, פתאום נזכר שזה אותו האיש המוזר ששאל איפה יש מקום ללון? נכנסו בו רעד וחלחלה, ונגעמד לפני המלך בראש מרכן, אבל וחסוי ראש. פנה אליו המלך ואמר לו: "שתי עברות קשות עברת. ומגיע לך עליהם ענש קשה וכבד מאד. העברה הראשונה שנטשתי את האנושיות לגמל חסד עם הזולת, מה כבר בקשתי, רק שתראה לי את הדרך לבית המלון! ועברה שניה, הרי צייתת לתלות את תמונתי בכל בניני הממשלה בכל רחבי המדינה, כדי שכל אזרחי המדינה יראו תמיד את התמונה של המלך, ואתה שממנה על קיום פקדה זו, לא קימת אותה? הרי אלו היית תולה את תמונתי בבית ובלשכה שלך, מיד היית מביא אותי, ולא היית מעז לעשות מה שעשית. על שתי העברות האלה היה ראוי לגזור עליך ענש קשה מאד, אבל אני מרחם עליך ומותר לך על ענש קשה, ורק ארש שתפטר ממושרתך, ומהיום והלאה אתה אזרח פשוט לכל דבר".

בבתי הכנסיות ובבתי המדרשות אנחנו צריכים לזכר שאנחנו נמצאים עם המלך, נשמותינו רואות את השכינה! ובמקום כזה נדבר?! נזלזל בו חלילה?! צריך להשתדל כמה שיותר להקפיד לשמור על כבודם של בית הכנסת ובית המדרש. ולא רק דברים בטלים אסור לדבר בהם, אלא גם דברים שנוצרכים לא כדאי לדבר בתוכם, כיון שעל ידי זה אפשר להמשיך ולדבר דברים בטלים.

הקדוש ברוך הוא זכנו להקפיד בכבודו של בית מקדש מעט, ובזכות זה נזכה בקרוב לבנין בית המקדש השלישי במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון.

חומש בראשית בטעם חדש
 חומש תנ"ך ייחודי על סדר הפרשת חמשת חמשים פרשת
 ספרים ייחודיים עם מילים מיוחדות ופרשנות מעשית
 וזאת הודות לזו של בית ישראל

מפוצץ הברזל של
הייתה חננאל כהן שליט"א
 רב ישיבת 'לבנימין אמר'
 רב מוסדות 'אמרי תשובה' בירושלים

מחזור
 כפוזר
 עיתון

שמחת התורה

ניתן להסגיר את הספר
 המכה ראשית - מוסד ברכיה 053-4169160
 בני סלון - ישיבת כפר רחמים רח"י סודאל 26 | 052-412665
 רכסיס | 054-848412 | (נרבות) 052-2334405 | 054-848412 | 052-4724448

כוס תנחומים
 מעומקא דליבא שולחים אנו את תנחומינו הכנים
 לאיש החסד רב מעלים העוסק בצרכי ציבור באמונה
 הפועל ללא ליאות ואשר ליבו מתוח לכל נוצר
 ברחמי הצפון בפרט ובכל הארץ בכלל

משה נעמו
 הרב
 מייסד ארגון החסד "מעין הרשב"י"
 ולכל המשפחה הנכבדה

איתכם באבלכם הכבד עת הגיעה הכשורה המרה
 על פטירת האם

מרים נעמו
 הרבנית מרת
 המקום ינחם אתכם בחור שאר אבלי ציון וירושלים
 ולא תוסיפו לדאבה עוד, מן השמים תנחמו

עמותת מעין הרשב"י וכל המתנדבים

גליון 335

עורך: הרב ג'ר' שמואל עידאן שליט"א

הלכה נאמנה

א. ביום שמוציאים שנים או שלשה ספרים, לפני שהמפסטי עולה צריך לומר קדיש. לא לומר קדיש בין הקריאה של המפסטי להפסטה. למה? כי אם יקנס אחד לבית הכנסת ויראה ששכח עולה אחרי קדיש להפסטה הוא יאמר: זה המפסטי קורא הפסטה בלי קריאה בתורה, וצריך לעשות הפסטה עם התורה (מגילה דף כ"ג ע"א). לכן לא להפסיק בקדיש. זו תשובה של רבנו יוסף אבן מיגאש (בשר"ת שלו סי' פ"ט). ולכן יש נוהגים להעלות שני עולים בספר שני, אחד קורא את הקטע של היום ואומר קדיש, והשני חוזר על הקטע הזה לומר עליו הפסטה, ככה שלא יהיה הפסק בין הקריאה להפסטה. ובברכי יוסף (סי' רפ"ד אות ב') מביא שפך מנהג ירושלים, וכן תקן מהר"ל (רבי לוי) בן חיים (היה בנו של בעל עין יעקב). וזה מנהג טוב ונכון. ואם עלה בספר שני רק עולה אחד, הנכון יותר שיאמר הקדיש אחר המפסטה. (ר"מ מיגאש הוא רבו של אביו של הרמב"ם, ותלמידו המבקר ב"יתר של רבנו יעקב אלפסי - הר"ף).

ב. אם טעה השליח בצבור וגמר את הפרשה בשש עולים וכבר אמר העולה קדיש, קתב מן (סימן רפ"ב ס"ו) שאין צריך לקרא עוד אחד, אלא המפסטי יעלה למנין שבעה [שבשבת יש חייב להעלות לפחות שבעה עולים, ובמקרה זה יהיה המפסטי אחד משבעה אלו]. ומקורו ממנה"ם מרוטנבורג (הובא בב"ש סם). וזה בשעה שעמדי ההוראה - הר"ף (מגלה דף י"ג ע"א מדפי הר"ף) והרמב"ם (פרק י"ב מהלכות תפלה ח"ו) כתבו מפרי שהמפסטי אינו עולה מן המנין ואינו משלים לשבעה עולים. הר"ף כתב את זה בשם רב נטרונאי גאון בשם רבנן סבוראי (ראה מדור "ידע דע") שאם קראו בתורה ששה עולים ואמר קדיש, המפסטי אינו עולה למנין שבעה - אינו יכול להשלים לשבעה עולים. כך דעת רבנן סבוראי, רב נטרונאי, הר"ף והרמב"ם. וכן החיד"א שואל (בברכי) ובספרו לדה אמת ס"ט אות כ"א) אף מן התעלם מהו. ויש תרוצים דחוקים, כתבנו מהם משהו בהגהות איש מצ"ל (סימן רפ"ב סם). אבל הנכון למעשה [כמו שאמר החיד"א שם] שיעלה עוד אחד לפני המפסטי והוא יהיה שביעי, ואחרי יעלה המפסטי.

ג. בסוף ברכות הפסטה אומרים: ברוך אתה ה' מקדש השבת אמן. לא יאמר מקדש השבת בלבד. למה? כי פשוט אומרים סדרה של ברכות, המבנה בצעמו עונה אמן, כמו שאומרים בברכת המזון: "ברוך אתה ה' בונה ירושלים, אמן". וזה חידוש שלא היה נהוג בחז"ל לארץ. הנן איש חי כתב את זה (שי"א פרשת מסעי אות י"ד) ומשום מה לא שמו לב לזה. היה אחד שעלה להפסטה לפני רבי עזרא טטיה זצ"ל ואמר "מקדש השבת אמן". אמר לו: מציפה הבאת את זה? אמר לו: את זה אמר לי רבי עובדיה, ורבי עובדיה זה תלמידו של רבי עזרא טטיה, אמר לו: אתם הם האמר, תשמע בקולו. אחר כך רב עובדיה כתב על זה תשובה (בשר"ת יחוד דעת ח"ב סי' כ"ג) ומצא כמה בפני איש חי, ומצא שפכה כתב רבנו אהרן הלוי - הר"א"ה, יש לו ספר על מסקת ברכות והוא כותב כמה פירושים (דף מה"ע ע"ב), ומביא את זה ביחוד דעת - "ותרי חק ביטוראל" (שופטים י"א, ל"ט) לומר "מקדש השבת אמן" (גליון 382 אותיות כ"א - כ"ג בהערה, וגליון 52 הערה 11).

חידה

את מה אהב ולבסוף שנה?

תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי.

למען תספור

מורנו הגאון רבי רפאל כדיר צבאן זצ"ל

יום ד' ב' בסלו היה יום אפקרה של מורנו הרב רבי [רפאל] כדיר צבאן זצ"ל, נפטר לפני עשרים ותשע שנים (בשנת תשנ"ה), בן שמונים וחמש, וידע לדבר עם כל אחד ואחד בפשטה שלו, ידע ללכת לפי רוחו של כל אחד ואחד (רש"י אומר על

הפסוק "חך את והושע בן נון איש אשר רוח בו" (במדבר כ"ז ח'). מה זה "איש אשר רוח בו"? ללך אחד יש רוח: אלא הפנה שיידע להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד. העולם לא יודעים אחד ממאה מהחכמה של הרב צבאן, הוא היה חכם גדול, ידע ללכת בין הטפות בלי שיפגע באף אחד.

פעם מישהו ספר לי שהלך בפקדושת "תרומה" לנתיבות לעשות מנבית לבישה, והרב צבאן אמר להם: רבותי, מי שרוצה לתרם יבדו. ואנשים תרמו לבישה. אחרי התפילה, אדם אחד שלא תרם בא לרב לומר "שבת שלום", והרב אמר לו: "שבת שלום - אם תתרם לכסא רחמים", ותרם. אם היה אומר לו: למה לא תרמת? היה עונה לו: מה אכפת לך ממני? וכי אני חייב לתרם? אבל אמר לו: אתה מבקש ברכה? תתרם לכסא רחמים, כשנוסדה הישיבה שלנו בחדש תמוז תשל"א בבית הנקנת בית רחמים, בא הרב צבאן זצ"ל ודרש משהו מיוחד.

הרב צבאן חי שמונים וחמש שנה (תרע"ח-תשנ"ה) בזכות הברכה של רבו מורנו הרב רבי רחמים חי חיותה הפנה זצ"ל. רבי חיותה נתן לו הסקמה לספרו "זרע יעקב" (נדפס בדפוס גרצא). וסיים:

ידע תדע

א. ספר משה חפרו חכם בן דורו של הרמ"א (והיה תלמיד מהרש"ל), רבי משה מת. למה קראו לו ככה? אני משער שהיה מלמד תינוקות ו"מת" פירושו מלמד תינוקות. אחרת, למה קראו להם "משפחת מת"? הרי הם ת"ם בפשפחה. בפרשת נח כתוב: "ויקטן ילד את אלמודי ואת שלף ואת חצרמות ואת ירח, ואת הדורם ואת אוזל ואת דקלה, ואת עובל ואת אבימאל ואת שטא, ואת אופר ואת חוילה ואת יובל כל אלה בני יקטן" (בראשית י" כ"ו-כ"ט). רש"י לא פרש כלום על אף אחד, רק על "חצרמות" כתב: על שם מקומו נקרא פו. למה? מפני שהקשה לו איך מישהו יקרא לבן שלו חצרמות? וכי הוא רוצה שימות? לכן פרש שהוא נולד במקום שנקרא ככה. (גליון 188 הערה 36).

ב. מה זה רבנו סבוראי? חכמים שחיו בין הגאונים ובין חכמי התלמוד. היה מקומו של תשעים שנה שהם חיו בה. התלמוד נחם בשנת ארבעת אלפים רנ"ט. מי שרוצה לזכר את זה, כתב בגמרא (ב"מ דף פ"ו ע"א): "רבינא זה סור הוראה, וכמה הגימטריא של רבינא? 263. תוריד מזה 4 של ארבעת אלפים, ישאר לך 259. זו השנה שנתחם בה התלמוד - ד' רנ"ט. ואלו רבנו סבוראי המשיכו עוד 90 שנה, עד ארבעת אלפים שמי",